

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id.
Estranger	1'50 id.
Un número	10 céntims

Any 3.^{er}

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
CORT-REAL 7-1.^{er}

Diumenge 8 de Novembre de 1896

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que s'remetin
á la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanari

Núm. 134

SECCIÓ GENERAL

INICIATIVES LLOHABLES

Com á resultat de las visites fetas als diferents centres d' ensenyansa d' aquesta Universitat literaria de que oportunament donarem compte, l' nou Rector de la mateixa Sr. Durán y Bas ha enviat als quefes respectius, així com als Directors del Museu d' Història Natural y de la Biblioteca universitària, diferents comunicacions encaminades á la millora dels serveys, proposant-hi moltes reformas, totes elles importantíssimes, però algunes d' un interès especialíssim, per lo que n' volém donar compte, tenint la seguretat de que serán rebudas ab fonda satisfacció per totes las persones amants de Catalunya y de tots los elements característichs de la seva vida peculiar.

Recomana en primer lloc lo Sr. Durán y Bás la formació en lo Museu d' Història Natural de seccions especials de Fauna, Flora y Mineralogía del Principat de Catalunya y de las Illes Balears; y d' una secció aximativa especial en la Biblioteca Universitària de las obres d' autors catalans y mallorquins, á lo menos, sino s' pot fer més, de las aparegudas durant aquest segle y que ab lo temps se vagin publicant, á fi de que sigui més fàcil donar compte del moviment científich y literari de las dues esmentadas regions que comprén lo districte universitari de Barcelona.

També indica l' Sr. Durán y Bás á la Facultat de Dret la conveniencia de que, sense perjudici de las gestions que s' fassin pera conseguir del Govern l' establiment en aquesta Universitat dels cursos superiors que constitueixen lo Doctorat, se crehi de moment ab los medis ab que la Facultat compta, una càtedra d' Història é l'Institucions de Dret cafalà; fent una proposició anàloga á la Facultat de Filosofia y Lletres pera l' establiment de càtedras de Literatura provensal antigua y de Literatura catalana.

Lo nou Rector indicá ademés en la Junta provincial d' instrucció pública la conveniencia de que en las escolas, á lo menos la ensenyansa de la doctrina, no s' dongui solzament en castellà, sino també en la llengua catalana, llengua materna dels noys que hi assistexen.

Las illustrades y patriòtiques iniciativas del nou Rector de la Universitat demostrau moltes coses: principalment la utilitat pera la civilisació de Catalunya de que s' són carrechs, en particular los Universitaris, sian exercits per gent de la terra, que per sobre de tot estimin á Catalunya.

Es necessari ara que las iniciativas del Rector sian secundades per los degans de las Facultats y l' armari dels altres Instituts y que d' una vegada la ensenyansa agafi l' carácter particularista que indica estudi de debò, fugint del ayre generalisador castellà que, de tan general no toca enlloch.

Nosaltres felicitém al senyor Durán y Bás y esperem poderho fer ab los que l' secundin.

(De La Renaixensa)

LO MUSEU PROVINCIAL DE GERONA

Memoria dirigida á la Comissió de Monuments històrichs y artístichs de la província y llegida en la sessió de 20 d' Octubre del present any.

Proposat per la Comissió pera l' càrrec de Conservador del Museu Provincial d' Antiguitats y de Belles Arts de Gerona, vacant per defunció de mon estimat amic nostre company D. Enrich Claudi Girbal indívidiu corresponent de les Reials Acadèmies de la Historia y de Belles Arts de Sant Ferran, y encarregat interimament de dit Establiment; me correspon donar compte á V. S. del èstat del mateix y sometre á una ilustrada consideració algunes observacions encaixades á llur augment y millora.

Son per demés satisfactoris los resultats obtinguts

per la Comissió en llurs esforços pera dotar á la Província d' un Museu d' Antiguitats y Belles Arts. A son zel incansable se deu la cessió pera Museu del pre-cios claustre de Sant Pere de Galligans; la reconstrucció de dit claustre, arruhiat en part per les guerres y pels aiguats, y llur adaptació al méritat destí, y, finalment, la adquisició de quasi tots los objectes d' art ó d' antiguitat que en nombre de prop de tres mil forman avuy les col·leccions del Museu.

Aquests objectes estan distribuïts y col·locats en les galeries de la planta baxa del claustre y en les del pis superior del mateix de nova construcció, ocupant també alguns d' ells los panys de paret de la escala construïda en lo terreno cedit á n' aquest objecte pel difunt bisbe, vocal que fou de la Comissió, Illm. señor D. Isidro Valls y Pasqual.

En les galeries de la planta baxa s' hi han col·locat los monuments arquitectònics y escultòrics, y, en general, los objectes de gran pes y de difícil maneig, com son: inscripcions lapidaries, sarcòfags, ossaris, escuts heràldics, etc. y algunos exemplars de ceràmica antiga, com son: un dolium, lloses, teules, etc. també de grans dimensions.

En les galeries del pis superior, dotades de llum zenital, ocupan les parets quadros al oli y algunas escultures (posades les que ho exigixen sobre sòcols), exceptats los dos frontis interiors més curts qu' ocupan quatre armaris, un á cada cantó, destinats á guardar los objectes de ceràmica y vidre antichs y moderns. Entre l' s' armaris hi ha, en una de les galeries, una vitrina de ferro y cristall en la qual està col·locada la secció prehistòrica, y, en l' altre galeria, una instalació especial d' objectes commemoratius dels sitis de Gerona de 1808 y 1809. En lo frontis de davant de la vitrina de la primera de les esmentades galeries y entre l' s' sòcols de les escultures, s' hi troba una col·lecció d' àmfores emporitanes sostingudes per tres-peus de ferro y, davant del grup d' objectes de la guerra de la Independència, en la galeria oposada, hi han dos llits de campanya d' oficials superiors francesos, d' ocupació á Gerona arran d' aquells sitis. Arribades á la paret interior de l' edifici de cada una de les dos galeries més llargues, corren dos vitrines qu' ocupan tot lo front de les matxes. A l' una hi estan posades ab cartons les monedes y les medalles y, en l' armari que queda sota, la biblioteca del Museu, y, en la altre, á falta de monedes y medalles destí primordial pera l' qui fou feta, ocupan interimament la part de sobre objectes de ibori, d' os y de metall, antichs y moderns; fragments de ceràmica emporitana ab marques de fabricants ó ab dibuxos; sellos; esmalts, etc. y l' armari de sota objectes y fragments de poca importància.

A la escala hi ha col·locats tapissons; armes antigues y modernes; fotografies, dibuxos y reproduccions de monuments y d' objectes antichs.

Al costat de la entrada del Museu, en la planta baxa, hi ha un petit departament, pera despatx del Conservador, ab un armari en lo qual se guardan los impresos de la Comissió, una taquilla pera papers y documents y una taula escriptori. Penjan de les parets pintures al oli, de poch mérit, en drap y en fusta y varie fotografies.

Finalment, té llogat la Comissió un magatzem, en un dels carrers pròxims al Museu, pera guardarhi utensilis y efectes.

La col·locació y ordenació de tots estos objectes es deguda á la entesa laboriositat del difunt conservador Sr. Girbal. Pero, l' ingress continuat en lo Museu de noves relíquies y monuments havia transformat los inter-columnis de la planta baxa del claustre en un apilotament d' objectes que, enemics que privaven la contemplació y bon efecte de ses línies arquitectòniques, semblavan enmagatzemats allí sense cap orde y formavan un contrast xocant ab los col·locats metòdicament al sol al llarg de les parets de les galeries. A corregir aquest inconveniències s' han dirigit los meus primers esforços y, gra-

cies á la construcció de dos sólides llexes, ha sigut possible traure l' s' objectes dels intercolumnis y distribuirlos, junt ab los entrats aquest any, en los llocs correspondents; conservant, fora d' alguns detalls, la classificació cronològica comensada pel señor Girbal.

Així mateix s' ha tingut d' aumentar lo nombre de llexes dels armaris de les galeries del pis superior, pera que hi capiquesssen los nombrosos i interessants objectes de ceràmica, vidrieria y metall, procedents quasi bé tots de les excavacions que s' estan fent á les ruïnes de Empuries, adquirits darrerament per la Comissió.

Molt falta, no obstant, fer encara pera la convenient exhibició de tots los objectes que al Museu posseixen; pero de moment, no han permés més los fondos que hi havia disponibles, á menys de renunciar al augment de les col·leccions ara precisament que la necropolis d' Empuries dona un contingent d' objectes arqueològics com may l' habien donat les ruïnes d' aquella antiga ciutat, y seria llàstima que l' Museu de la Província, quina importància dependrà sempre en primer terme del caracter local dels objectes en ell guardats, se vegés privat d' adquirirlos, espargintse aquets per col·leccions particulars y desapareixent la major part més ó menys tart del pahís de quina historia haurien d' esser una de les bases més sólides.

Un altre vuyt se nota també en lo Museu qu' urgeix omplir lo més aviat millor. Me referexo á la falta d' un Catáleg razonat de tots los objectes en ell existents.

Al present sols té la Comissió l' Catáleg dels Quadros, redactat pel Sr. Girbal l' any 1882, y dos senzills Inventaris formats pel mateix Sr. Conservador, comprensius lo primer dels objectes existents en l' Establiment en 31 de Mars de l' any 1870 y, lo segon, dels que hi havia en 30 de Juny de 1873. Desde aquesta última data, fora de poques notes esbarriades, no posseix la Conservaduria cap dato ni cap antecedent dels objectes entrats, com no sien los continguts en lo Llibre d' Actas de la Comissió; los quins ni son complerts, ni per la seva naturalesa comprenen los detalls necessaris pera la redacció d' un catáleg.

Pera remeyar en part aquesta falta he obert un llibre Registre dels objectes qu' entran en lo Museu, ab indicació de les circumstancies següents: data de l' ingrés; descripció del objecte; procedència del mateix, y caracter de l' ingrés, ço es, si ha entrat en depòsit ó en propietat y, en aquest últim cas, si s' ha adquirit per compra ó per regalo, ab expressió del nom del donant. En ell estan continuats desde l' die primer de Febrer d' aquest any, en lo qual me vaig fer càrrec de l' Establiment, fins avuy tots los objectes entrats en lo Museu.

Pera l' llibre registre que podrà esser de molta utilitat d' aqui endavant, no n' té cap respecte dels objectes existents en lo Museu ja avans d' obrirlo, ni supleix la falta d' un complement Catáleg dels mateixos. Per axó, m' he resolt á comensar la formació d' aquest, adoptant lo sistema de papeletes que s' acostuma usar en les Biblioteques públiques y l' método de classificació indicat en lo volum primer del Catáleg del Museu Arqueològich Nacional, encara que simplificant-lo un xic per la menor importància de nostre Museu.

Pera l' bon èxit d' aquest travall, que vol temps y estudi, falten en la Biblioteca de la Comissió y en les de Gerona llibres de consulta, y esa falta no pot la Comissió remeyarla per lo crescut preu de molts d' aquests llibres y per la poquetat de son pressupositi ordinari. No obstant, fent memoria de la solicitut ab que en repetides ocasions han sigut ateses les peticions de la Comissió, tant per lo Ministeri de Foment com per la Exma. Diputació Provincial; no dupto que s' obtindrien favorables resultats si s' demanés al primer l' envio d' aquells llibres per ell subvencionats que tinguin aplicació directa al objecte expressat, y, a la segona, la consignació en lo pressupositi adicio-

ual del present exercici d' una subvenció extraordinària ab la quina atendre, ademés dels gastos que exigeix la formació del Catálech, als que importa la conveniència de adquirir objectes arqueològichs dels que actualment se descubren a Empuries.

Aquesta última Corporació, a quina ajuda y muni-ficencia se deu que existexi lo Museu Provincial, se sentirà tant més disposada a afavorirlo y fomentarlo en quant se fassa cárrech dels creixents y constants progressos d' aquest y de la consideració que mereix de les personnes illustrades, amadores del país, com ho justifican los regalos que li fan: dels quins es digne de senyalada menció lo del difunt geroní D. Lluys Barnoya y Matllo.

Mentre se trevalla en la formació del Catálech de tots los objectes del Museu y en la imposibilitat d' enclosure aquí una llista detallada dels entrats durant l'exercici econòmic de 1895 a 1896, acompanyo a continuació una relació resumida dels mateixos. D'ella s'en desprén que son nombre puja a 343; dels quins, 2 recuperats, 2 depositats, 124 comprats y 215 regalats.

Durant los tres primers mesos passats del present any econòmic, los objectes entrats en lo Museu han sigut 74: d' ells 25 comprats y 'ls restants 49 regalats.

Sols me queda, pera donar per acabat mon comés, demanar a la Comissió se digne acceptar y fer seves les observacions qu' he exposat y repetirli mon rego-nexament pèr la confiansa que de mi ha fet.

Gerona 19 d' Octubre de 1896

JOAQUIM BOTET Y SISÓ.

(S' acabará)

Història contemporània de la Illa de Cuba

Resum cronològich dels fets més importants ocorreguts a n' aquesta illa, desde 1801 fins al present any 1896, per

P. GERRALT

(De l' Avisador Comercial de la Habana.)

PRIMERA EPOCA.—1800-1868

Período de gestació separatista.—Conspiracions, revoltes e intents contra la soberania d' Espanya.

(Continuació)

1854.—26 de Desembre: Se dirigeix al Govern una exposició demanant reformes, apoyada pel general Concha.

1855.—12 de Febrer: Se reorganisa y s' exten per tota la illa lo patriòtic Institut de Voluntaris.—22 de Mars: Fou ajusticiat a la Habana Ramon Pintó.

1856-57.—Gran crisis econòmica. S' estableixen a la Habana molts Banchs ó Societats de crèdit, y s' hagué de prohibir que se n' establissen més.

1858.—4 de Juny: Bando del general Concha creant los sometens pera perseguir als bandolers.

1859.—Novembre: Governa la illa D. Francisco Serrano.—Desembre: Lo general Serrano apoya una comisió de reformistes que demanava s' elegissen a Cuba diputats a Corts. Se forma lo Comitè Espanyol en lo qual hi figuren los senyors Calvo, Herrera, Pulido, Ibañez, Zulueta y Baró. Se constitueix després un Comitè Reformista.

1860.—Guerra d' Afrika, gloria pels espanyols.

1861.—La antiga colònia de Santo Domingo es reincorporada a Espanya, a petició de sos principals habitants.—30 d' Octubre: Questió de Méxic. Se firma a Londres un couveni entre França, Espanya é Inglaterra, pera intervenir a Méxic.

1862.—6 de Mars: Decret de Lincoln declarant la llibertat dels negres de la Unió Americana. Esclata la guerra del Nort contra l' Sut que dura quatre anys.—29 d' Abril: Retorna En Prim de Méxic a la Habana.—22 de Juny: Mor a la Habana D. Joseph de Luz y Caballero.—14 de Desembre: Governa per primera volta la illa D. Domingo Dulce.

1863.—Febrer: Comensan a sublevarse contra Espanya los Dominicans y mouhen una guerra que durà quatre anys.—20 de Maig: Se crea l' Ministeri d' Ultramar, ocupantlo lo general Concha.

1865.—7 de Janer: Narvaez acorda l' abandono de Santo Domingo.—26 de Janer: Lo general Serrano pronuncia un discurs en lo Senat defensant al grup reformista.—12 de Maig: Exposició ab 24.000 firmes donant les gracies a l' general Serrano y demanant s' aprobi lo plan de reformes.—28 de Juny: Lo Comitè Espanyol envia al Govern un Memorandum senyalant les reformes que creu necessaries.—25 de Novembre: S' autorisa a Madrid lo nombrament d' una Junta electiva d' Informació pera acordar les reformes.

1866.—29 de Mars: Lo general Dulce escrigué al Govern; «si a Cuba hi ha conspiradors son tant despreciables que no s' ha de perdre l' temps ab ells»—Los peninsulars eran insultats al mitj del carrer, en los cafès y en los teatres.—Abril: Se fan les eleccions

de comissionats pera formar part de la Junta d' informació. Dites eleccions dirigides per Bromasio, Mestre y Morales Lemus, donaren per resultat que dels 16 individus que la componian, 13 eren cubans, 2 peninsulars y 1 de Canaries.—31 de Maig: Governa per primera vegada la illa D. Francisco Lersundi.—2 de Juny: Lo general Dulce se despedeix diuent al reformistes que contassen ab ell com «un cubano más».—Lersundi mana tancar los comités reformistes. S' acaba la guerra dels Estats Units, y 's tornan a renusar les conspiracions filibusteres.—Setembre: Lo general Lersundi al presidir la obertura del curs de la Universitat, increpà al Claustre pel fet de que en lo discurs inaugural no 's feya cap menció d' Espanya, ni de la Reyna, ni del Govern. Li contestaren qu' era costum acabar lo discurs de contestació ab tres vissas a la Reyna. Poch després aparegué esquinsat per una gravatada lo retrato de Isabel II que hi havia a la Universitat.—30 d' Octubre: Celebra la seva primera sessió a Madrid la Junta de Informació.—Novembre: Governa la illa lo general D. Joaquim Manzano.—22 de Desembre: Lo país travessa una horrorosa crisis monetaria. Fan suspensió de pagos lo «Banch del Comers» y l' «Industrial». Lo general Manzano hagué d' ajudar al «Banch Espanyol» al qual volian fer quebrar los filibusters reformistes retirantli tots los fondos.

1867.—12 de Febrer: Surt lo primer decret establint a Cuba contribucions directes.—30 de Setembre: Mor lo general Manzano.—21 de Desembre: Governa l' pais per segona vegada lo general Lersundi.

1868.—23 de Setembre: Esclata a Puerto Rico la insurrecció de Lares.—29 de Setembre: Batalla de Alcolea qu' assegura l' triomf de la Revolució espanyola.—Es destronada Isabel II.

(Seguirà)

QUINTAS

Ab arreglo a la nova llei de quintas aprobada ultimament per las Corts, de la quina parlarem fa poch en Lo GERONÉS, los dies en que deurán ferse totas las operacions del reemplàs, son los que doném a continuació:

Janer. Dia 1.er.—Pregó dels alcaldes fent saber a sos administrats que s' va a procedir a la formació del allistament.

Dia 15.—Exposició al públic durant deu dies de las copias del Allistament.

Últim diumenge.—Rectificació del allistament prévia citació als interessats, a fi de escoltar sas reclamacions. (Si no pogués acabarse en aquest dia, continuará en los festius immediats ó en los no festius si fós necessari).

Febrer. Segon dissapte.—Lectura y tancament definitiu de las llistas rectificadas.

Segon Diumenge.—Sorteig general en tots los pobles (de set a dotze del matí y de la una de la tarda fins a sa terminació).

Tres dies següents al segon diumenge.—Envio pels alcaldes als presidents de las Comissions mixtas de reclutament de tres copies literals del acta del sorteig.

Mars. Primer diumenge.—Classificació y declaració de soldats, prévi anuncí y citació personal a tots los joves sortejats en l' any del reemplàs. Acabada aquesta operació se procedirà a la revisió dels subjetes dels reemplassos anteriors. (Si no pogués acabarse en lo mateix dia se continuará en los següents següents ó no festius).

Desde el 1.er diumenge fins al dia 31.—Resolució de totas las incidencias y reclamacions produhidads ab motiu de la classificació de soldats.

Abril. Dia 30.—En aquest dia deuen tenir tots los Ajuntaments fallats tots los expedients de pròfugos del any del reemplàs.

Maig. Del dia 1 al 31.—Traslació dels joves a la capital de la província, pera la celebració del judici de revisió d' execucions davant la Comissió mixta de reclutament.

Juny. Fins lo die 30.—Terme de un més que poden concedir las Comissions mixtas als interessats, pera que presentin los justificant de la exenció ó exencions que aleguin. (Aquest plazo s' ampliarà a sis mesos pera Ultramar).

Juriol. Fins lo die 6.—Deuen dictar sos fallos las Comissions mixtas de reclutament en los expedients que s' hagin promogut.

Dia 15.—Las Comissions mixtas remeterán als quefes de las sonas las relacions de que parla l' art. 140 de la ley. Antes d' aquest dia, los presidents de ditas Comissions remeterán al Ministeri de la Guerra un estat dels xicotis declarats soldats a fi de que servexi de base pel repartiment.

Fins al dia 21.—Poden interposar los interessats recursos d' alsada per davant lo Ministeri de la Governació.

Agost. Dia 1.er.—Ingrés en caxa.

Fins lo die 21.—Plaçó d' un mes pera que las Comissions mixtas instruixen los expedients d' alsada interposats y 'ls remetin al Secretari general del Consell d' Estat.

Setembre. Dia 1.er.—Senyalament pel Ministeri de la Guerra, del contingent pera l' exercit de la Península y d' Ultramar.

Fins lo die 21.—Terme de dos mesos en que lo ministeri de la Governació deu tenir resultats, després d' esclarir lo Consell d' Estat, tots los recursos d' alsada.

Novembre. Desde el dia 1.er.—Distribució del contingent per elecció parcial dels joves en la caxa pels cossos de seccions de la Península.

Deu dies antes del embark. —Acaba lo plazo extraordinari per redimir per 400 duros lo servei d' Ultramar.

Noticies

Oficials

DIPUTACIÓ PROVINCIAL.—Sessió del 4 de Novembre. Reunits 18 diputats baix la presidència d' edat de D. Enrich Casellas, fou aprobada la acta de la anterior y se prengueren los següents acorts:

Aprobar las credencials dels diputats electes.

Procedir a la elecció de President, pera quin cárrech fou designat per unanimitat D. Marian Bassols y Prim; Vice-president, don Enrich Casellas; Secretaris, Srs. Sabater y Noguera; President de la Comissió provincial, D. Joaquim Batlle; Comissió permanent per 1896-97; Srs. Batlle, Vilaseca, Roure, Puig y Gruart.

Pera 1897-98; Srs. Ordí, Sabater, Negre, Puig y Huguet.

Pera 1898-99; Srs. Gaudier, G.fas, Ferrer, de Prat y Brandia.

Pera 1899-1900; Srs. Rigau, Casellas, Sauch, Noguera y Verdaguer.

Comissió de Governació; Srs. Rigau, Negre, Vilaseca, Gafas y Brandia.

Comissió d' Hisenda; Srs. Gaudier, Rovira, Verdaguer, Gruart y Puig.

Comissió de Foment; Srs. Huguet, de Prat, Sauch, Ferrer y Ordí.

Comissió mixta de Reclutament; Srs. Sabater y Roure.

Junta provincial del Cens; Srs. Huguet, Brandia, Sabater y Batlle.

Junta provincial de Sanitat; D. Joseph Brandia.

Delegat de Beneficència; D. Joseph Noguera: Suplent; don Narcís Negre.

Diputats inspectors del Camp de experiencies vitícolas; señors Batlle y Casellas.

Junta provincial d' Estadística; D. Narcís Vilaseca.

Junta consultiva de Teatres; Srs. de Prat y Puig.

AJUNTAMENT.—Sessió del 4 de Novembre (2.ª convocatòria)—Reunits 11 Srs. cocejals baix la presidència del Sr. Arcade, prengueren los acorts següents, després d' aprobada la acta de la anterior y varis comptes:

Imposar una multa al propietari de la galeria fotogràfica que s' estava construint en una de la Rambla, a denúncia del fotògrafo Sr. Unal.

Passar a la Comissió corresponent una instància del escribent don Marian Torres, demanant augment de sóu.

Aprobar per 7 vots contra 5 la proposició del Sr. Salvat referent a que la nova subasta del alumbrat elèctric se fassí entenguentse que l' valor de la instalació feta sigui al que té en la actualitat y no el que tenia quan se instalà y en aquest sentit que s' prengui lo següent acort:

«Que per pèrdis de recíproc nombrament entre la Societat Plana, Flamer y Companyia y l' Ajuntament y un tercer en cas de discordia, se procedexi a tassar lo valor del material de la instalació del alumbrat elèctric ab relació al valor que tenia al temps de realisar-se y al que té en l' actualitat.»

Nombrar una Comissió especial pera tot lo referent a la electricitat composta dels concejals Srs. Pla, Bajandas, Sabat, Boixa, Estech, Massaguer, Prat, Salvat y Gumbau.

Traure a concurs el Teatre per la vinenta temporada de Nadal y que la Comissió formulí lo plech de condicions,

Y, adquirir dos globos pel sorteix de quintas.

Avuy, després de lo que diguérem en lo número anterior sobre l' escàndol del joch en la nostra ciutat, nos veyém obligats no sols a insistir-hi sino a cridar seriament la atenció de les autoritats y principalitàmient del Sr. Governador Civil perque hi posi mà. Ja en altre occasió semblant a la actual nos vegerem obligats a fer present al qui allavors era governador de la província, que quant la cosa arriva al extrem del desvergonyiment es inútil volquer fer creure al públic que l' autoritat no n' està enterada, ni hi consent, com es impossible privar que l' públic fassí en conseqüència les supòsicions que li semblin, cap d' elles conduïents al prestigi de que l' autoritat deuria sempre estar revestida. Ara, no solzament lo públic diu y sap que s' juga, sinó que fins suposa saber que se continuará jugant, que s' ha procurat fer sobre l' assumptiu la conspiració del silenci, y moltes altres coses que no volém estampar. Es hora de que axó s' acabi y, com déyan també en la occasió a que 'ns hem referit, s' acabarà lo dia que la autoritat ho vulga de debò: axis ho ha demostrat aquí sempre la experiència. De segur que si 'ls Comtes y Marquesos y altres caicichs màxims que avuy se fican en tot lo que per aquí passa, se fassin cárrech de la part de descrèdit que en tot axó 'ls hi toca, s' ho miraran d' una altre manera y ferian també quelcom pera tornar per son bon nom.

Aquests dies de fires la guardia civil ha prestat un bon servei, agafant a varis criminals complicats en delictes graves come-

sos en diferents punts y particularment en lo districte de Santa Coloma de Farnés.

També s' ha agafat un subgeote que al dir d' alguns diaris locals estava complicat en una tentativa d' alteració de l' orde públic, que se suposa devia tenir lloc en la nostra província lo mes d' Agost passat y que s' convertí en ayuga de borrajes.

Nostre respectable y distingit company de causa D. Francisco Romaní y Puigdengoles, ha publicat la memoria que l' mes d' Abril prop passat llegí en la Academia de Bones Lletres de Barcelona sobre la «Dominación goda en la península ibérica». Es un travall concienciat del quin mirarém d' ocuparnos un altre die.

Hem rebut lo primer número del quinzenari *La Frontera*, que vén la llum á Camprodón. Li torném lo saludo y dexém ab molt gust establert lo cambi.

Lo número 22 del «Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya» que s' acaba de publicar, conté treballs molts notables, alguns d' ells referents á la nostra comarca.

Hem rebut lo número primer de la «Revista de la Associació artística-archeològica barcelonesa» que, dirigida per D. Pelegrí Casades y Gramatxes, ha vingut á substituir al butlletí mensual que publicava avans dita Associació.

La nova revista es trimestral y á judicar per lo referit número serà honor á la benemerita Associació.

A instancia del Delegat d' Hisenda D. Alvaro Solano, s' ha prorrogat fins al 30 del corrent lo període voluntari pera l' adquisició de las cédulas personals.

Diumenge últim nostre colega *El Correo de Gerona* reparati ab profusió un extraordinari de fires ab los retratos del senyor Bisbe, Governadors civil y militar, Senadors y Diputats á Corts.

Dias passats nos ocupárem de la paret que un particular ha aixecat en lo camí de Ronda ocupant la via pública y de la instancia que apropósito d' aixó habian presentat al Ajuntament alguns propietaris vehins.

Al dar la noticia ja sospitaven que 'ls terrenos ocupats se hanbin cedit sense cap formalitat, pro res diguérem fins á estar m'illor enterats de la cosa. Avuy resulta, segons sembla, que mentre desempenyá interinament l' arcaldia l' Sr. Carreras se feu la cessió de aquells terrenos, que no sabém s' hagi formalisat, ni seguit en ella las formalitats legals. A propòsit d' aixó un periódich local crida l' atenció del Sr. Governador y de las autoritats judiciales sobre el particular.

L' Ajuntament de Manresa, per iniciativa de son digne president D. Francisco Gallifa y Gomis, acordá en sessió celebrada lo dia 21 del mes passat la creació en l' Institut de 2.ª ensenyansa d' aquella ciutat d' una càtedra de llengua y literatura catalana, quals classes correrán á càrrec del conegut regionalista En Pau Velldeu y Estapé, que ja en altre època havia desempenyat ab molt lluhiment la càtedra de la Retòrica y Poètica de dit Centre docent.

Felicitém al citat Ajuntament y desitjém que sa conducta tinga molts imitadors.

FIRAS Y FESTAS. — *Firas.* — Dia 11, Amer; 15, La Bisbal.

Festas majors. — Dia 11, Alfar, Armentera, Calonge, Campellàs, Font-cuberta, La Bajol, Llampayas, Massanet de Cabrenys, Palafrugell, Pau, Peralada, Pontós, Sant Martí de Viverlonga y Vilar.

J. LLINÁS Y C.º BANQUERS. — *Ciutadans*, 16. — Compran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran compte, corrents ab interés.

CAXA D' ESTALVIS DE GERONA. — *Ciutadans* 16, y *Llebre*, 2. — Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes. — Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta. — S' admeten los dilluns, dijous y dissaptes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Pera les devolucions los mateixos dies y hores. — Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

De Fires

Certamen literari. — A poch més de la hora anunciada y devant de una numerosíssima y escullida concurrencia, tingué lloc la repartició de premis als autors lloregats en lo Certamen d' enguany. Lo president del Jurat Dr. D. Joseph Ametller y Vinyas nos llegí varijs fragments del preciós treball que serà llegít ab dale quant se publiqui l' tomo.

Llegida la memoria pel Secretari de la Directiva, D. Enrich Grahit, y oberts los plechs dels noms dels autors premiats, resultaren ser los següents:

Premi de S. M. la Reyna Regent. D. Francesch Ubach y Vinyeta; *Accésit*, D. Pere Veleta.

Premi de la Excm. Diputació Provincial. D. Jordi Canadell; *Accésit*, D. Joan Manel Casademunt.

Premi del Sr. Llauder. D. Pere Veleta.

Premi del Sr. Marqués de la Torre. D. Narcís de Fontanilles.

Premi de la Associació Literaria. D. Joan Manel Casademunt; 1.º *Accésit*, D. Joseph Morató y Grau; 2.º *Accésit*, D. Joan Espiau; 3.º *Accésit*, anònim; 4.º *Accésit*, D. Manel Ribot y Serra.

Accésit al premi del Sr. Comte del Villar. D. M. Fius y Palà.

Cremats los plechs que contenian los noms dels autors no premiats, l' Excm. Sr. D. Manel Vinyas va llegir un magnific discurss en llatí y, donadas las gracies pel Sr. President de la Directiva, s' acabá la festa.

No assistí cap autoritat.

Vetllada del CENTRE CATALANISTA. — Diumenge passat va celebrarse en obsequi als autors premiats en lo Certamen literari. Los salons del Centre se vegueren bonrats d' una concurrencia tant numerosa com distingida. Al entrar eran obsequiadats las senyoretas ab elegants capsets plenes de dulces propias de la diada de Tots Sants. Llegiren poesías los socis Srs. Roca, Morató, Fontanilles y Gircós, y ls autors premiats Srs. Casademunt y Canadell. També ne llegiren en obsequi del Centre los senyors Batet, Matas y Matas y Carré.

La part musical que, com estava anunciat corria á càrrec de la aplaudida orquestra l' *Artística Gerundense*, cumplí bé son comés, siguent molt aplaudits los números del programa.

Lo Coro del Centre Federal, que també en obsequi del Centre prengué part en la vetllada, nos feu sentir un *Arri Moreu* y uns *Pescadors* molt ben cantats, deguent repetir la primera á instància dels concurrents.

Acabada la vetllada foren obsequiats los autors premiats, llegidors, músics y periodistas ab pastas, licors y tabacos.

Carreras de Velocipedos. — No obstant el dia fred y plujós, fóu moltíssima la gent que s' dirigi dimars passat á la Devesa pera presenciar las carreras que tenia anunciatas lo *Club Velocipedich* d' aquesta ciutat. Res diré de la desorganisió que en lo referent á cadires-hi va haber, per habersen ocupat ja altres diaires de la localitat, axis com d' algun altre incident de menos importància.

Lo resultat fou el següent: 1.º Carrera; 1.º premi, Sr. Gali, 2.º, Sr. Nicolás y 3.º, Sr. Perez.

Campeonat Provincial. — Local; Sr. Gali. Nacional; 1.º premi, Sr. Agar, 2.º, Sr. Escoda.

Equipos. — 1.º premi, Sr. Gali, 2.º, Sr. Nicolás. Ultima; Sr. Ficher y Broglia.

Cintas. Un desconcert.

Ni las autoritats, ni las senyoretas que van brodar las cintas van tenir assento de preferencia.

Teatre Principal. — La Companya qu' hi ha actuat durant la temporada de fires no ha satisfet los desitjos del públic; ben clar ho ha demostrat ab retreure 's del abono y ab estar desanimada tots los días la sala d' espectables, á excepció feta de la diada de Tots Sants. Cosa may vista en aquesta temporada, que l' abono era sempre plé y se contavan los días de funció per llenos. Es degut axó en primer lloc á lo excessiu dels preus y al poch acert de la companyia en escollir obras que no han agradat, fora d' algunas excepcions. L' Ajuntament deuria á nostre entendre posar mida als empressaris que volen á costa del públic fer lo seu agost en aqueste temporada, encara que en la que acaba avuy lo públic haurá dat una illosa á la empresa.

Entre las obras novas que més han agrat, hi ha *Las Zapattillas y De vuelta del Vivero*. En cambi, de las altres val més no parlarne.

Festeigs públics. — Ja varem dir en lo passat número, al parlar del programa, que aquells consistian tant sols en jocs de cuanya, sardanas, globos y fochs artificials. Y á propòsit d' aixó devém fer constar que tothom ha ridiculizat á la comissió de festas per son acort de fer axecar los globos en lo camp de Marte. Creure's que per veure un globo la gent irá á las 6 de la tarde á la Devesa en aquest temps, es de lo més gros que s' véu. En quant als fochs, no seria més convenient que se dispersessi també en un lloc més aproposit y que reunís més condicions de salubritat y comoditat que la Devesa, á las vuit de la nit?

Diversions particulars. — Las societats de recreo pot dirse que han fet las fires. Totas ellas s' han esforçat en proporcionar á los socios y á las famílies forasteras tots los atractius possibles: y á fé que tothom ha quedat content y axis ho demostrará la concurrencia que hi hagué en totes elllas, per manera que tant los balls del Casino Gerundense y de *Las Odaliscas*, com las funcions del Circ de Sant Narcís y del Centre Moral Gerundense se vegueren molt concorreguts: de no ser per elles, las diversions haurían quedat reduïdas als globos del Ajuntament.

BELLAS ARTS

Si bé pocas en nombre las obras artísticas que hem vist expostas durant las passades festas, han sigut en general de bona qualitat.

En Perich, ab el seu *Cain*, nos ha demostrat que trevallo de ferm; *Quina valentia de línies y quin estudi!* Hi ha qui diu que 'l tipo no es encertat; hi ha qui diu que no s' podia encertar millor la expressió de la cara del *fratricida*. Segons mon humil pare, crech que tots tenen rahó; y crech més: crech que 'l títol del quadro no es més que un pretext que ha cercat l' artista pera pintar una academia. Lo cas es que devant de la obra, tothom ha tingut frases d' admiració, veient lo gran pas que en sa carreira artística ha donat en Perich.

Després del *Cain*, ha exposat l' esmentat artista algunas obres més. Si bé cap d' elllas té la importància de la primera, no per axó deixan de tenir-ne molta. Lo quadro que representa 'l molí d'en Xuncle de Sarrià de Dalt, es un paisatge acabat, ab uns efectes de sol y una perspectiva que sembla que un se troba devant del natural; potser en conjunt, resulta en certs indrets ahont toca 'l sol un xich poch vigorós; mes s' hi veu una justesa de dibuix admirable.

Los tres caps de nena que ha exposat junt ab dit paisatge, son de lo mellor que hem vist en lo gènere; y si á triar anèssim nos veuriam de segur en un compromís paig tots reunir en iguals mérits: expressió, correcció de línies, finesa de color y sobretot molt estudi.

Un altre quadro ha tingut exposat en Perich. Es una escena de caràcter purament català: un menjador de casa de pagès, un nen

y una nena, *fent beguda* un á cada costat de taula, y una dona y un home ab trajo de la terra, convitant de brenar á dos músics. Si bonas qualitats tenen las obras anteriors, no n' té menos aquela; ab tot, me sembla que la figura de la dona no està á la altura de las altres. Las que crech que están més encertadas, son las del nen y la nena. Lo fondo també v' d' alló més bé, sobretot la finestra, en que s' hi véu una cortina rústica, atravesada per raigs de claror.

Ademés de las obras d' en Perich, hem pogut veure una testa, en guix, d' en Berga y Boada, que es una obra acabadíssima; dos quadros d' en Girbal, bastante fins de tó; un d' en Vilallonga que si bé es dur de dibuix es molt ben encertat de color, y un retrato d' en Gráner sense importància.

LLUCH.

TRISTÀ

Dibuix á la ploma.

Tot es plé de llum, tot es plé de vida, el sol bat sos raigs per las altes cimes, al lluny el cloquer á festa repica.

Per els corriols de l' aspre montanya el pobre soldat se'n torna á sa patria, se'n torna malalt.

¡El panteix el mata!

Ovira allá al lluny els prats que verdejan, contempla á son pas les rosses garberes, la natura veu vestida de festa.

Y sent que trillant trillant les campanes, un himne de goig y alegría cantan de notes sublimes com may ha esclatades.

Ja rera uns sembrats al seu poble ovira, blancs com la neu ses cases boniques —son bell llogaret, sa patria nadirua.

Així que l' ha vist se faç se transmuda, un riure de mort sos llavis dibuixan y baix, molt baixet, un prech ne murmura.

Sent á cada pas lo seu panteix creixe', y á poch á poquet sens forces se queda y un suor molt fred amara sos membres.

Ja sent del poblet, de sa bella patria, la fressa y brugí, qu' es dia de gala —Ja us podré abracar mareta y germana!

Amarch glop de sang el respir li priva, tremola son cos y cau, ert... sens vida.

Y's sent, allá al lluny, l' alegría musical.

NARCIS DE FONTANILLES.

(1) Poesia guanyadora del segon accésit á la Flor Natural en lo Seté Certamen Literari del «Centre Catalanista» de Olot.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 8.—XXIV. Lo Patrocini de N.º S.º y los quatre Sants germans mrs. coronats.

Dilluns, 9.—S. Teodor mr. y la Dedicació de la Basílica del Salvador en Roma.

Dimarts, 10.—S. Andreu Avelcf. Dimecres, 11.—S. Martí b. y cf. y s. Mena mr.

Dijous, 12.—S. Martí p. mr. y s. Diego de Alcalà cf.

Divendres, 13.—S. Estanislau de Kosca cf.

Disapte, 14.—S. Serapi mr. y s. Rufo primer bisbe de Tortosa.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la Iglesia de las Bernardes.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del dia 7 de Novembre

Especies.	Mesures.	Pesetes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	18'00
Mestall.	"	15'50
Ordi.	"	9'00
Segol.	"	13'00
Civada.	"	8'00
Besses.	"	15'00
Mill.	"	10'00
Panis.	"	9'50
Blat de moro.	"	10'00
Llobins.	"	8'50
Fabes.	"	13'00
Fabò.	"	14'00
Fassols.	"	21'00
Monjetes.	"	22'00
Ous.	Dotzena.	1'30

COT

SECCIO D' ANUNCIS

SUCURSAL JUNCOSA

13 Plassa de la Constitució 13,
Gerona

DESPATX CENTRAL
10 FERNANDO VII 10
BARCELONA

Aquesta antigua y tan acreditada casa se dedica únicamente al comer de XACOLATES, SUCRES, CAFÉS y THÉS.

Reb directament los llegítims sures de la isla de Cuba, els cafés de Puerto-Rico HACIENDA, MARTINICA, MAYAGUEZ, MOCA Y CARACOLILLO de CEYLAN; de a quí el gran consum qu' es fa d' aquets articles.

Aquesta casa torra diariament lo café y se distingeix per la calitat y pureza d' ell.

Recomana que per obtenir un bon café aromàtic y fort se usin las barrejas en iguals parts del MOCA y PUERTO-RICO, així com lo CARACOLILLO y MOCA, evitant sempre que bullí puig que deu ésser una pura infusió.

Gran surtit de THÉ del Nort de Xina y del Japó. Aquesta excellent beguda sols pot obtenirse en las classes d' ORANGE (Carte Rouge) LIPTON, ORANY PECCO, MENLANGE.

Especialitat en lo SOUCHONCH. Aquesta classe es el més fort y deu emplearse en menos quantitat de la que generalment se usa; una lliure de THE SOUCHONCH equival a 4 lliures d' altres thés.

MAXIM FERNANDEZ
PERRUQUER DE S. M.

Aigua Minòxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te riva en lo mon, perquè á més de sos efectes marevollosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprend específich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector; si ets vell
y'l cap blanch te desfigura,
t'he de dar un bon concell:
si t'vols tenyir be'l cabell
fesho ab aquesta tintura.

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

EDICIÓ DE PROPAGANDA
DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCOURS REGIONALISTA

del «CENTRE CATALÀ», de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impresió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Català» de Sabadell.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN Á PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGAN, RECOMPOSAN Y AFINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

IMPREMPTA Y ENQUADERNACIÓ

MANEL LLACH

Ferreria Vella, 5

GERONA

Mercaders (Neu) 12

Impressió de tota classe d' obres, folletons, circulars, sobres, paper comercial, tarjetas, esquelas mortuorias, facturas y demés objectes referents al ram d' Imprempta.

Assortit de tots los documents y demés objectes pera la Guardia Civil.

Documents pera los Municipis y Jutjats municipals.

Encuadernació de tota classe de llibres per luxosos que sian.

Preus sumament baratos

500 fulls de paper comercial timbrat 5 ptes. | 1000 sobres comercials timbrats 5 ptes.

FERRERIA VELLA, 5--GERONA

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia general de segurs sobre la vida estableta á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capital suscrits fins al 31 Dezembre 1893 87,949,791'98 ptes
Actiu en idem 15,337,928'87
Sinistres pagats fins á idem 32,82,316'69
Reserves ó fondos de segur á idem 4,178,675'62

Les principals classes de segur son:

Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Mixto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat, ó, immediatament d' ocurrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s'acaba lo pago de les primes.

Aquests segurs participan en un **50** per **100** dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicies.

Delegat General á n' aquesta província:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

FONTBERNAT---Callista

—(Ulls de poll)—

S' ARREGLAN LOS PEUS Á DOMICILI
PROGRÉS, 23---Perruquería.

GEOGRAFIA DE CATALUNYA

PER EN FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 208 planas, conté alguns gravats entre ells dos mapas, y no mes val l' exemplar enquadernat

SOS RALS

Al engrós á QUINZE PESSETAS la dotzena.

De venda en la llibreria de D. Joseph Franquet

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetes la pessa.

Cromos, motilles, trasparentes y cuadros

Novetat, bon gust y economía

Gerona.--Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca».

Redacció y Administració. Cort-Real núm. 7,-1.^{er}

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona. 1 peseta trimestre
Fora. 1'25 id. id.
Estranger. 1'50 id. id.

Un numero sol, 10 céntims